

Het einde van een eerste fase 'Plan Together'

Onze jarenlange bezoeken in de administratieve detentiecentra voor gezinnen leerden ons dat detentie nooit in het hoger belang van het kind is. Het recht op vrijheid, op onderwijs en op vrijetijdsbesteding van kinderen wordt niet gerespecteerd.

We zijn ervan overtuigd dat het anders kan. Als lid van de *International Detention Coalition* (IDC) volgen we sinds 2017 innovatieve praktijken in andere Europese landen op. Dit inspireerde ons om een veelbelovende methodiek te testen in België: 'case management' is een benadering waarbij de actieve betrokkenheid van mensen zonder wettig verblijf bij hun migratiedossier centraal staat. Zij ontvangen thuisbegeleiding en krijgen de informatie en ondersteuning die zij nodig hebben om hun opties te evalueren en zelf stappen te zetten naar een duurzaam toekomstperspectief. Case

managers nemen zelf geen beslissingen, maar ondersteunen migranten bij het overwinnen van juridische, praktische en persoonlijke obstakels die de zoektocht naar een oplossing in de weg kunnen staan. Daarbij fungeren zij vaak als schakel tussen migranten, overheidsinstanties, dienstverleners en andere relevante actoren.

In plaats van enkel over een theoretisch model in gesprek te gaan met beleidsmakers, konden we dankzij private financiering zelf aan de slag gaan. In september 2020 startten we met 'Plan Together', gericht op thuisbegeleiding van 18 gezinnen zonder wettig verblijf. Samen boekten we een aantal mooie successen. Vier gezinnen kregen ondertussen een verblijfsrecht. Voor een ander gezin faciliteerde JRS in samenwerking met Caritas International toegang tot een volwaardig terugkeer- en re-integratieprogramma. We testten de

hypothese dat case management in een thuiscontext een legitiem alternatief is voor detentie en een uitweg kan bieden uit een onwettige verblijfsituatie. We stelden vast dat thuisbegeleiding de gezinnen opnieuw activeert in hun migratiedossier en hen versterkt in het nemen van geïnformeerde beslissingen over hun toekomst. Tegelijk gaat ook hun algemeen welzijn erop vooruit.

Het project legde ook belangrijke pijnpunten bloot. Procedures duren op allerlei niveaus enorm lang. Meerdere gezinnen blijken bovendien staatloos te zijn en leven al sinds jaren in een juridisch niemandsland, waarbij zij vatbaar zijn voor alle vormen van uitbuiting. Onze ervaringen en resultaten zetten we in om beleidsmakers ervan te overtuigen dat een humaner migratiebeleid mogelijk is. In juni bracht JRS Belgium met de steun van IDC vertegenwoordigers van kabinetten, DVZ, Fedasil, universiteiten en NGO's in een besloten setting bijeen. De centrale vraag was hoe er gewerkt kan worden aan een duurzame toekomst terwijl mensen in hun vertrouwde omgeving kunnen verblijven en dus niet in detentie terechtkomen. Het leidde tot een constructieve gedachtewisseling die we in 2024 zeker zullen hervatten.

Plan Together is een intensieve maar succesvolle formule die we met JRS Belgium graag wensen voort te zetten. Ken je gezinnen die interesse zouden hebben in onze thuisbegeleiding? Neem dan contact op per mail (stephan@jrsbelgium.org).

Maaïke Vanderbruggen
advocacy officer

Ver. uit.: Jörg Gebhard, c/o JRS Belgium - Design: www.aag-bxl.be

De kracht van kwetsbaarheid

In dit nummer

- 1 De kracht van kwetsbaarheid
- 2 Ons monitoringrapport voor 2022 komt eraan
- 2 Mijn verhaal is slechts een van de vele verhalen
- 3 Studenten en gedetineerden ontmoeten elkaar in Merksplas
- 4 Het einde van een eerste fase 'Plan Together'

De kracht van kwetsbaarheid kennen we bij JRS heel goed. Werken in detentie is niets anders dan geconfronteerd worden met kwetsbaarheid – die van de gedetineerden, maar ook die van onze medewerkers. Zonder je open te stellen voor iemand in nood is er geen echte ontmoeting, is er geen 'er zijn' en dit is nu precies het DNA van JRS.

Ik had als directeur van JRS Belgium het grote geluk om deel te nemen aan de vorming 'Ignatian Leadership'. Deze werd door de Franstalige jezuïetenprovincie aangeboden. Naast de gebruikelijke managementtechnieken gaat het in deze opleiding vooral om een diepe reflectie over de aard van onze missie en over manieren om zich persoonlijk kwetsbaar op te stellen. We krijgen de ruimte en de spirituele omkadering om onze eigen persoonlijkheid als leider in alle eerlijkheid te verkennen, om diep in onze eigen motivatie voor ons werk te graven en om op zoek te gaan naar onze eigen spirituele wortels.

Ignatiaans leiderschap is niet met andere managementstijlen vergelijkbaar. Ignatiaans leiderschap impliceert het uitdragen van een duidelijke missie die standvastig is en niet afhankelijk is van opportuïteiten en conjuncturen. Onze inzet voor gedetineerde vluchtelingen en gedwongen migranten past in de ignatiaanse traditie om de rand van de samenleving op te zoeken en diegenen te ontmoeten die het meest uitgesloten zijn. In de ontmoetingen met

de uitgestotenen van onze maatschappij vinden we op paradoxale wijze troost en vreugde. Ignatiaans leiderschap betekent ruimte creëren voor onderscheiding: het opmerken van 'de bewegingen die in het hart worden gevoeld en door de geest worden gewogen'. Onderscheiding draait om inzicht. Het houdt een verplichting in om zorgvuldig te luisteren en zich bewust worden wat ons binnen JRS duurzame energie, vreugde en vrede geeft.

Een ignatiaanse organisatie is een kritische organisatie, ook en vooral tegenover zichzelf. Onderscheiding in een werkcontext betekent samen een gesprek durven voeren met een spirituele dimensie. We nemen de tijd en luisteren binnen een team echt naar elkaar. Dat kan enkel als iedereen in alle openheid spreekt. Nederigheid is hiervoor het centrale criterium: jezelf durven tonen zoals je bent.

Ik zou nog veel meer kunnen zeggen over ignatiaans leiderschap, maar u merkt het al: het gaat hier om iets heel bijzonders. We zijn ons zeer bewust van onze missie en creëren diepgang in onze werking.

Jörg Gebhard
directeur

JRS Belgium is zich bewust van uw recht op privacy en respecteert de algemene verordening gegevensbescherming. Ons privacybeleid vindt u terug op <https://www.jrsbelgium.org/Algemene-voorwaarden>. Indien u geen geschreven communicatie van JRS Belgium meer wenst te ontvangen, kunt u dat signaleren op info@jrsbelgium.org.

JRS BELGIUM
JESUIT REFUGEE SERVICE
Accompany • Serve • Advocate
Maurice Liétartstraat, 31/9 - 1150 Brussel

Geef je mening over onze nieuwsbrief

Veel organisaties stappen over op online nieuwsbrieven. Wij spelen ook met dit idee, maar polsen eerst graag naar jullie mening. Het invullen van deze bevraging duurt drie minuten. Laat ons weten wat jij van onze nieuwsbrief vindt en hoe je zou willen dat die er in de toekomst uitziet.

Scan de QR code

DOE EEN GIFT

IBAN : BE40 5230 8069 3163
BIC : TRIOBEBB

Voor elke gift vanaf 40 € zal u een fiscaal attest opgestuurd worden.

Jesuit Refugee Service Belgium vzw

Maurice Liétartstraat 31/9
1150 Brussel

Tel. +32 2 738 08 18
info@jrsbelgium.org

www.facebook.com/JRSBelgium

www.jrsbelgium.org

Ons monitoringrapport voor 2022 komt eraan

Wat zien onze bezoekers in administratieve detentie? Waar worden ze mee geconfronteerd op deze plaatsen die niemand kent en waar nauwelijks iemand komt? Het jaarlijks monitoringrapport van JRS Belgium licht een tipje van de sluier op. De editie van 2022 bestaat uit twee

delen: een algemene analyse van administratieve detentie in 2022 en een inblik in de cijfers en feiten die de verschillende centra die JRS bezoekt, kenmerkt. In vergelijking met 2021 is de context drastisch veranderd. De coronapandemie, die een grote impact had op het leven in de centra, lijkt nu verleden tijd. De gezondheidsprotocollen zijn dan wel geschraapt, maar het aantal bewoners in de centra neemt weer toe. Ook de populatie van kwetsbare mensen die worden opgesloten, breidt zich opnieuw uit. De afschaffing van de gezondheidsmaatregelen heeft ook geleid tot de opheffing van reisbeperkingen. Hierdoor werden meer uitzettingen georganiseerd. De cijfers omtrent deze uitzettingen en de doeltreffendheid van detentie als instrument om ze uit te voeren wordt in het rapport in perspectief worden geplaatst. De verwijdering van mensen, die gemakkelijk opnieuw naar België kunnen terugkeren en de opsluiting van mensen, die de overheid niet kan verwijderen omdat bijvoorbeeld hun herkomstlanden de samenwerking weigert, tonen de inefficiëntie van het detentiebeleid aan. Neem een kijkje op onze website voor het volledige rapport.

Nicolas Wéry
advocacy officer

Mijn verhaal is slechts een van de vele verhalen

Onlangs ontmoette ik de bijzondere man Behrouz Boochani hier in Brussel. We zijn beiden geboren in het jaar 1983. Onze wegen kruisen in het jaar dat we veertig worden. Zijn levenspad loopt echter heel wat hobbeliger dan het mijne. Hij vluchtte op zijn dertigste weg uit Iran richting Australië. Daar werd hij opgepakt en zes jaar lang vastgezet in een detentiecentrum voor migranten op Manus, een piepklein eiland in de Stille Oceaan. Hij had niks misdaan. Hij beschikte simpelweg niet over de juiste papieren.

Hij legde deze ervaring vast in het boek 'Alleen de bergen zijn mijn vrienden'. Hij spijkte zijn metaforen en zinnen aan me vast. Lees hier een klein fragmentje:

Zo stond mijn leven er na dertig jaar voor

Na dertig jaar mijn best doen in die dictatuur

Na dertig jaar worstelen met die theocratie die Iran heet

Na dertig jaar betekende mijn leven niets

Wat had ik nog meer mee kunnen nemen, behalve mijn dichtbundel?

Als communicatieverantwoordelijke van JRS Belgium, een organisatie met jarenlange ervaring in het begeleiden van mensen in administratieve detentie in België, vond ik dat we met hem in dialoog moesten gaan. Drie partnerorganisaties (Move, Caritas en 11.11.11.) waren het daarmee eens en sprongen op de kar. Op 9 juni organiseerden we samen een razend interessant debat over migratiedetentie en detentiebeleving. Rond de tafel wisselden Zana Hanafi (een Koerdische studente uit Syrië met administratieve detentie-ervaringen in verschillende Europese landen), Ellen de Smet (professor migratierecht aan de UGent) en onze collega Ruben (bezoeker in het administratief detentiecentrum Caricole) ervaringen en ideeën uit met Behrouz.

Tijdens het anderhalf uur durende debat zat ik op het puntje van mijn stoel. Er hing een geladen sfeer in de lucht die plots kon omslaan in een lachsalvo. Toen ik mijn blik liet neerdalen op de meer dan zestig aanwezigen in de zaal, zag ik dat ook zij aan de lippen van de sprekers hingen.

'Het gaat niet enkel om mijn verhaal', liet Behrouz een paar keer vallen, 'mijn verhaal is er slechts één van de vele'. Verhalen delen is de meest krachtige taal om ontmenselijk tegen te gaan.

Het is de enige manier om verbinding te doen ontstaan tussen mensen. De enige manier om echt te doen begrijpen waarom mensen hun thuisland verlaten. De enige manier om mensen te laten inzien dat het Australisch model van offshore detentie niet alleen huiveringwekkend is, maar ook tegen alle mensenrechten en menswaardigheid indruist.'

Samen met een collega van JRS Europe namen we na afloop van het debat een exclusief interview af met de schrijver en maakten we samen deze veelzeggende video:

Annelies Keyers
Communicatieverantwoordelijke

Studenten en gedetineerden ontmoeten elkaar in Merksplas

Detention sucks. Niet de sloganese woorden op een spandoek in een protestmars, maar de afsluitende opmerking na een anderhalve dag durend academisch praktijkcollege over administratieve opsluiting. Niet meteen een verrassende conclusie, maar de onomwonden bewoording communiceert wel erg helder een overheersend buikgevoel dat oprees bij een eerlijke discussie over het huidige model van gedwongen terugkeer dat niet alleen in België, maar over heel Europa een onvermijdbare evidentie lijkt te zijn geworden.

Het academische praktijkcollege, georganiseerd aan de KU Leuven onder de leerstoel 'Detentie, Zingeving en Samenleving', vond op unieke wijze plaats in het administratief detentiecentrum van Merksplas. Twaalf studenten rechtsgeleerdheid en criminologie brachten er niet alleen de dag maar ook de nacht door, samen met acht deelnemende gedetineerden die daar al gedurende enige tijd werden vastgehouden.

De discussies rond administratieve detentie werden ingeleid door korte presentaties over het rechtsmodel van grenscontrole, de interne beleving van detentie en alternatieven voor detentie. Sprekers van dienst waren Lars Breuls, docent aan de VUB en medewerkers van JRS Belgium. Ook de Dienst Vreemdelingenzaken kreeg het woord in het kader van de algemene inleiding door de directeur van het centrum. De discussies begonnen met enkele vraagstukken, uitgedacht met de bedoeling om een werkelijke interactie te genereren tussen de studenten (met theoretische kennis van het Belgische rechtssysteem) en de deelnemende gedetineerden. Deze laatsten brachten hun eigen praktische ervaring binnen het systeem ter sprake. Een moedige discussie, omdat theorie en praktijk vaak van elkaar verschillen en de bezorgdheden over de bescherming van het 'algemene belang' vaak de individuele menselijkheid in de weg lijken te staan.

Het was een debat dat misschien wel eindigde zonder duidelijke voorstellen, maar toch een duidelijke vraag stelde naar meer mogelijkheden en flexibiliteit voor het individu. Bescherming van de samenleving en haar sociale systeem, ja, maar dan wel met kansen, ook voor mensen die aankomen of verblijven zonder de gevraagde documenten. Detentie zelf werd in geen van de discussies als een absoluut onvermijdbelijke 'stok achter de deur' beschouwd, maar eerder als een keuze waar slechts weinig enthousiasme voor te vinden was.

Dit uitzonderlijke praktijkcollege was een bijzondere gelegenheid voor samenwerking tussen JRS Belgium en INTELSON, een project dat het intellectuele en sociale apostolaat van de jezuïeten sterker met elkaar wil verbinden. De samenwerking ontstond op natuurlijke wijze - na de oprichting van een leerstoel rond detentie en zingeving. Dat het college effectief kon plaatsvinden in een administratief detentiecentrum was daarentegen veel minder vanzelfsprekend en voornamelijk te danken aan de lectoren Pieter de Witte en Geertjan Zuidwegt, die in het verleden al praktijkcolleges tussen gedetineerden en KU Leuven-studenten in de gevangenis hadden georganiseerd.

Een bijzonder dankwoord moet ook worden uitgesproken naar centrumdirecteur Eric Kivit, die het enthousiasme over het project onmiddellijk kon delen en een tweedaags verblijf ter plaatse mogelijk maakte in een leegstaande vleugel binnen het centrum zelf.

Voor JRS Belgium bood het college vooral de mogelijkheid om de stem van de gedetineerden rechtstreeks en ongefilterd naar een jong studierend publiek over te brengen. De duidelijke respons van hun kant geeft een krachtig signaal dat de doelstelling van JRS Belgium, met name het beëindigen van de praktijk van administratieve detentie, gedeeld wordt door een ruimer publiek.

Deze ervaring heeft mijn ogen geopend. Ik ben thuisgekomen met een rusteloos gevoel. Het heeft een sterkere indruk nagelaten dan ik in eerste instantie had gedacht. De verhalen van de bewoners van het administratief detentiecentrum in Merksplas zijn mij bijgebleven en zullen mij ook altijd bijblijven. Ik hoop dat ik in de toekomst mijn steentje kan bijdragen door migranten bij te staan in hun procedure en misschien ooit ook door de overheid ervan te overtuigen een beter migratiebeleid uit te werken.

Friedl Michiels
student rechten aan de KU Leuven

De deelname van gedetineerden leverde tenslotte een interessante discussie op omtrent alternatieve vormen van administratieve detentie. Taboes zoals het betalen van borgsommen of elektronische enkelbanden leken niet te bestaan voor mensen die dag en nacht werden opgesloten. Het lijkt erop dat zij iedere mogelijke alternatieve maatregel zouden verkiezen boven vasthouding in een detentiecentrum.

Ruben Bruynooghe
bezoeker detentiecentra

